

KWARTNIK (49) *sb m*

kwartnik (40), **kwarnik** (9); kwartnik *Murm, Mymer*¹, *BartBydg* (3), *KłosAlg*, *LibLeg*, *LibMal* (9), *MurzNT* (2), *KrowObr*, *RejWiz*, *RejZwierz*, *OrzRozm*, *SienLek*, *RejPos*, *Calep*, *OrzJan*, *WujNT*, *SarnStat* (2); kwartnik : kwarnik *MetrKor* (7 : 7), *Mącz* (3 : 4), *WyprPl* (1 : 1).

kw- (47), kf- (2).

a *pochylone*.

sg *N* kwártnik (10). ◇ *G* kwártnika (4). ◇ *D* (*cum praep* „po”) kwártniku (3). ◇ *A* kwártnik (6). ◇ *V* kwártniku (1). ◇ *pl N* kwártniki (1). ◇ *G* kwártnik(o)w (8), kwártnik (5); -ow *KłosAlg*, *MetrKor* (2), *RejZwierz*, *SarnStat*; kwarnik *WyprPl*; kwartnik : -ow *LibMal* (4 : 3). ◇ *A* kwártniki (11). ◇ [L kwártnik(a)ch.]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

*Zdawkowa moneta srebrna bita w Polsce w XIV i XV w. równa początkowo 1/2 grosza, od 1398 1/6 grosza (zwanego ternarem = 3 denary); quadrans solidi Murm, BartBydg, Cn; ternarius Mymer*¹, *BartBydg, Cn; sextans Mącz, Cn; assis, triens Mącz; teruncius Calep; dichalcum, nummus, semioboli dimidium Cn* (49) *Murm* 197; Ternarius. Dreyling. Kwartnik. *Mymer*¹ 42; *BartBydg* 128, 145b, 157; pyorek strusichowych 19 sthałchu vkradl tho poprzedał po schelyagu y po kwarthnyku *LibMal* 1547/125, 1545/95; Wiele w grzywnie kwartnikow/ do trzech rázow zgádnie. *RejZwierz* 87; *Mącz* 17c [2 r.], d, 464d; Teruncius – Troinik, kwartnik. *Calep* 1059a; *WyprPl* B4v; Quádránt ważył máło co więcey, niżli dwa náłze drobne piéniáżki: mniej niżli kwartnik. czterdziesthą część dráchmy ábo Denáryulá. *WujNT* 170 *marg*; áby Zupy nie taniéy bywały przedawáné/ iedno zá ósmnáście tyśięcy grzywien/ połowicę grofzów/ połowicę kwartnikow álbo monety póspolitéy *SarnStat* 376; [Przyjęliśmy piéniędzy gotowych w kwartnikach aureo 1 Ungarico *InwMieszcz* 1559 nr 90, 1567 nr 139, 1587 nr 278].

*W połączeniu z liczebnikiem [liczebnik + kwartnik (22), kwartnik + liczebnik (2)] (24): Ieden karp za 5. kwartnikow/ wiele kop za 100 zło. KłosAlg G; Danilovicze pyenczdziefzianth tholp sóly a nazad po kwarnykv iednemv *MetrKor* 57/114v, 57/115 [2 r.], 115v [3 r.], 117v, 59/271, 271v, 272, 273v [3 r.], 277; *LibLeg* 6/118; *LibMal* 1545/105v, 106, 1546/110, 1547/126v, 136v, 137, 1552/172; Zacz té łtaré óstrogi łłowem przedáieicie? (–) Słowem/ czternaście kwarnik/ iefli Wáłność [!] chcecie. *WyprPl* A4.*

Fraza: »nie stoi za kwártnik« = nie warte nic (2): oto y ciebie łáwego y twoię krew nadrófłfzjá/ przyrownáł [papież rzymski] do tey obłudy wołkowej/ kthora niełtoi zá kwártnik. KrowObr 69v; RejWiz 172.

Zwroty: »nie dáć [na co] złamanego kwartnika« = nic nie zapłácić (1): Krol Polłki móże mieć dwa kroć łto tyśięcy wybornego boiowego ludu dármó/ niedawłzy ná to (iáko ono mówiá) złamánego kwartniká. OrzRozm N2.

*»wrocic do kwartnika ostatniego« = oddáć co do grosza (1): Zapráwdęć powiedám nie wyńdziefz łtamąd [z ciemnicy] áłz wróciłz do kfártnika ółtatnięgo [donec reddas novissimum quadrantem]. *MurzNT Matth* 5/26.*

Wyrażenie: »kwartnik ostatni, ostateczny« [szyk 1 : 1] (2): afz wróćfz do kfártnika oſtatniégo. (*marg*) oſtateczny kfártnik bo halérz niérowno mniéi (-) *MurzNT Matth 5/26*.

Szeregi: »(drobny) pieniądz i kwartnik« (1): Státut, o przywileiowániu drobnych piéniędzy, których *valorem* liczą dziewięć w pulgroſzá, nie ieſt potrzebny: poniewaſ iuſ zágineły drobne piéniędze y kwartniki *SarnStat 406*; [3 groſze potrójne, za 9 gr kwartników i drobnych piéniędzy *InwMieszcz 1573 nr 181*].

[»piéniaǳ albo kwartnik«: Pan Chryſtus okázuie/ kiedy gi nie ládá dłuǳiem zowie/ nie dłuǳiem iednego piéniaǳá álbo kwartniká/ ále całego funtu: á nie iednego funtu/ ále dzieſięć tyſięcy funtow *WujPosN 1584 II 304 (Linde)*.]

[»połgroſzek i kwartnik«: w drugim mieſzku trochę półgroſzków i kwartnikow, których nie liczone *InwMieszcz 1581 nr 231*.]

Wyrażenie przyimkowe: »za kwartnik« (1): przyłoſz mydłá Greckiégo/ iáko zá kwartnik *SienLek 149*.

W przen (2) : Czemuſ teſ ty nie baczyfz zła a fáłſzywá mińco á zły a fáłſzywy kwartniku á ty złoſciwy człowiecze *RejPos 252v*.

[*Wyrażenie:* »namniejszy kwartnik«: Onych tedy [*ktorzy byli w ciemnicy*] duſzam/ w Ciemnicy do namnieyfzego kwartniká wypłácaiącym/ Duch Páná Chryſtuſow (iako mowi Piotr S.) kazanie czynił. *HerbNauka F8v (Linde)*.]

Wyrażenie przyimkowe: »za kwartnik« = *trochę* (1): Ieſli ſie podwysfzy żołd żołnierzowi/ tám y zá kwartnik czci nieprzybywa *OrzJan 43*.

AKtt